

Окремі аспекти організації освітнього процесу у 2022/2023 навчальному році через призму упровадження Державного стандарту базової середньої освіти (5-9 класи) та інституційного аудиту

Питання для обговорення:

---

1. Про організований початок 2022-2023 навчального року в умовах НУШ. Методичні рекомендації щодо викладання предметів у 2022/2023 навчальному році (соціальна та здоров'язбережувальна галузь).

2. Про оцінювання навчальних досягнень учнів 5 класів. Інструменти формувального оцінювання.

Державний стандарт базової середньої освіти

5-9 класи **Нової української школи**

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 30 вересня 2020 р. № 898

Київ

Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти

Відповідно до частини третьої статті 44 Закону України “Про повну загальну середню освіту” Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити Державний стандарт базової середньої освіти, що додається.
2. Установити, що Державний стандарт базової середньої освіти застосовується з 1 вересня 2022 р. для учнів, які навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти.
3. Внести до Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 19, ст. 637; 2019 р., № 62, ст. 2156), зміну, що додається.
4. Визнати такими, що втратили чинність:

постанову Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 “Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти” (Офіційний вісник України, 2012 р., № 11, ст. 400);

СТАНДАРТ ОСВІТИ – це декларовані
державою **ВИМОГИ** до обов'язкових
результатів навчання учнів на рівні
початкової, базової і старшої школи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постановою Кабінету Міністрів України
від 30 вересня 2020р. №898

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ПОКЛИКАНИЙ :

- Окреслити, якими вміннями має володіти учень після кожного етапу навчання;
- Упорядкувати зміст освіти, враховуючи високу динамічність сучасного світу, сьогоденні і майбутні потреби учнів, вчителів та суспільства загалом;
- Стати орієнтиром для батьків, учнів, працедавців у розумінні цілей освітнього процесу, а для вчителів- ще й документом, який допоможе їх реалізувати;
- Активізувати зусилля всіх партнерів школи для громадської підтримки освітнього процесу;
- Підвищити якість освіти.

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ ВИЗНАЧАЄ:

- цілі та принципи освітнього процесу в закладах базової середньої освіти;
- дає загальну характеристику змісту навчання;
- пояснює вимоги до обов'язкових результатів навчання та орієнтири для їхнього оцінювання

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ МІСТИТЬ:

- ключові компетентності включно з базовими знаннями;
- наскрізні вміння, що поєднують компетентності та галузі;
- обов'язкові результати навчання (загальні і конкретні);
- орієнтири для їхнього оцінювання;
- 7 варіантів базового навчального плану, відповідно до освітніх потреб дітей;
- рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за кожною з галузей та загалом, визначені в базових навчальних планах.

ОСВІТНІ ГАЛУЗІ, ЯКІ ВИЗНАЧАЄ СТАНДАРТ

мовно-літературна

математична

природнича

технологічна

інформатична

соціальна і
здоров'язбережна

фізкультурна

громадянська
та історична

мистецька

Для кожної освітньої галузі визначені «змістові лінії» - від 3 до 6

Що визначено для кожної освітньої галузі

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

мета

групи загальних результатів

компетентнісний потенціал:

уміння та ставлення – за кожною ключовою компетентністю

базові знання – для галузі загалом

обов'язкові результати навчання:

загальні

конкретні

орієнтири для оцінювання

**рекомендована, мінімальна та максимальна кількість
навчальних годин – у базовому навчальному плані**

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

- Викладання предмета «Етика» в 5-6 класах закладів освіти незалежної України було розпочато з 2005 року Указом Президента України. З 2013/2014 н. р. цей предмет вивчався за рахунок варіативної складової Типових навчальних планів, а отже, на розсуд адміністрації закладу освіти викладався або не викладався, що було переважно. Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти з 2022/2023 н. р. етика та курси моральної спрямованості нарешті повертаються до обов'язкового викладання
- Освітня галузь «Соціальна та здоров'язбережувальна»(соціальний напрям) реалізується чотирма модельними програмами етичної спрямованості : Етика. Курси морального спрямування (відеопрезентації та модельні програми). URL: <https://imzo.gov.ua/etyka-kursy-moralnoho-spriamuvannia/> Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року). <http://surl.li/aacbo> та однією духовно-моральної «Духовність і мораль в житті людини і суспільства» для 5–6 класів закладів загальної середньої освіти (автори Жуковський В., Сіданіч І., Грищук Д., Губеня І., Лахман Н.)
- Модельні програми етичної спрямованості (Наказ МОН України від 12.07.2021 № 795 «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0795729-21#Text> (позиції в переліку 43-46 та 92)

- На викладання «Етики», «Культури добросусідства» та інших курсів морального спрямування відповідно до Типового навчального плану відводиться 0,5 год на тиждень як рекомендована та мінімальна кількість годин.
  - У цьому випадку предмети та курси з навчальним навантаженням 0,5 год на тиждень викладаються за один семестр.

- У програмі предмета «Основи здоров'я» розширено зміст першого розділу «Безпека і здоров'я людини», який вивчається на початку навчального року в кожному класі. Додано питання, що пов'язані з ризиками воєнного часу, зокрема: сигнали оповіщення населення, дії під час повітряної тривоги, обстрілу тощо, надійне і ненадійне укриття, протимінний захист та поведіння з вибухонебезпечними і незнайомими предметами, надання домедичної допомоги та психологічної самодопомоги тощо.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року затверджено і надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» оновленим навчальним програмам для 6–9 та 10–11 класів.

МОДЕЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ

«Етика.
5–6 класи»
Пометун О.І.,
Ремех Т.О.,
Кришмарел В.Ю.

Давидюк Л.,
Мельник А.

«Етика.
5–6 класи»
Ашортія Є.,
Бакка Т.,
Желіба О.,
Козіна Л.,
Мелещенко Т.,
Щупак І.

Мелещенко Т.
та інші

«Вчимося жити
разом.
5-6 класи»
Воронцова Т.В.,
Пономаренко В.С.,
Лаврентьєва І.В.,
Хомич О.Л.

Воронцова Т.
та інші

«Культура
добросусідства.
5-6 класи»
Араджионі М.А.,
Козорог О.Г.,
Лебідь Н.І.,
Потапова В.І.,
Унгурян І.К.

Араджионі М.
та інші

«Духовність і
мораль в житті
людини і
суспільства»
для 5–6 класів
Жуковський В.М.,
Сіданіч І.Л.,
Гришук Д.Г.,
Губеня І.І.,
Лахман Н.М.

Новий підручник
поки не
оприлюднено

Підручник до цієї програми розробляється. Зазначену програму можна обирати як курс за вибором! (У травні 2022 р. благодійний фонд «Живи, Україно!» провів дводенний онлайн-семінар, присвячений відеопрезентації програми <http://surl.li/ccpfg>)

Мартинюк О.,
Гісем О.

Данилевська О.

Іртищева О.
та інші

СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

Компетентнісний потенціал

Ключова компетентність	Уміння та ставлення
Вільне володіння державною мовою	<p>Уміння:</p> <p>спілкуватися українською мовою в усній і письмовій формі в різних життєвих ситуаціях, висловлювати думки, почуття, переживання</p> <p>тлумачити поняття, факти, базові концепції, інструкції та г</p> <p>слухати, обговорювати і презентувати власне бачення і спі</p> <p>добробуту відповідно до прагнень і потреб</p> <p>Ставлення:</p> <p>цінування державної мови, потреба соціально відповідаль</p> <p>необхідності володіння державною мовою для власного до</p>
Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	<p>Здатність спілкуватися рідною (у разі відмін</p> <p>Уміння:</p> <p>спілкуватися рідною мовою, ефективно використовувати її</p> <p>стосуються безпеки, здоров'я і добробуту</p> <p>розуміти і застосовувати попередження про небезпеку, інс</p> <p>потреб довідковими засобами рідною мовою</p> <p>Ставлення:</p> <p>цінування рідної мови як засобу спілкування, вираження е</p> <p>духовного і психічного здоров'я</p>

Додаток 16
до Державного стандарту

ВИМОГИ
до обов'язкових результатів навчання
учнів у соціальній і здоров'язбережувальній освітній галузі

Загальні результати	5—6 класи		7—9 класи	
	конкретні результати	орієнтири для оцінювання	конкретні результати	орієнтири для оцінювання
	1. Турбота про особисте здоров'я і безпеку, уникання факторів ризику, реагування на чинники і діяльність, яка становить загрозу для життя, здоров'я, добробуту власного та інших осіб			
Діє відповідально [СЗО 1.1]	демонструє прихильність до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я або запобігають їм [6 СЗО 1.1.1]	демонструє модель безпечної поведінки згідно з інструкціями і правилами в соціальному і природному середовищі [6 СЗО 1.1.1-1] діє за алгоритмом у небезпечних ситуаціях, використовуючи інформацію, що міститься в тексті інструкції [6 СЗО 1.1.1-2] обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та громадських місцях [6 СЗО 1.1.1-3]	демонструє відповідальне ставлення до безпеки, здоров'я, добробуту власного та інших осіб [9 СЗО 1.1.1]	демонструє модель безпечної поведінки відповідно до суспільних та особистих цінностей у соціальному та природному середовищі [9 СЗО 1.1.1-1] складає алгоритм дій у небезпечних ситуаціях на основі знань і власного досвіду [9 СЗО 1.1.1-2] користується попередженнями та інструкціями про безпеку [9 СЗО 1.1.1-3]

Структура основної частини модельних навчальних програм

Етика (Пометун О. та ін.)	5 клас Вступ Розділ 1. Унікальність і неповторність людини Розділ 2. Спілкування у житті людини Розділ 3. Світ людських емоцій та почуттів Розділ 4. Життєвий поступ людини	6 клас Вступ Розділ 1. Моральне підґрунтя людських стосунків Розділ 2. Взаємодія та співпраця в житті людини і суспільства Розділ 3. Світ людських взаємин Розділ 4. Моральні відносини в суспільстві
Етика (Ашортіа Є. та ін.) Пропонується стандартний набір видів навчальної діяльності	5 клас Вступ Тема 1. Моральні норми Тема 2. Людські чесноти Тема 3. Людина серед людей Тема 4. Культура спілкування	6 клас Вступ Тема 1. У світі моральних цінностей Тема 2. Етичні норми в правах дитини Тема 3. Мистецтво жити в суспільстві Тема 4. Бути культурною людиною
Вчимося жити разом (Воронцова Т. та ін.)	5 клас Вступ Розділ 1. Цінності Розділ 2. Соціальні компетентності Розділ 3. Психологічні компетентності Розділ 4. Екологічна компетентність	6 клас Вступ Розділ 1. Цінності Розділ 2. Соціальні компетентності Розділ 3. Психологічні компетентності
Культура добросусідства (Араджионі М. та ін.)	5 клас Розділ 1. Я дорослішаю! Розділ 2. Я і моя родина Розділ 3. Я у спільноті Розділ 4. Різні, але рівні	6 клас Розділ 1. Я, моя індивідуальність і безпека Розділ 2. Я в спільноті Розділ 3. Я в громаді: діємо разом

Академічна свобода вчителя

Учительство, орієнтуючись на вимоги щодо підготовки учнів/учениць, має можливість самостійно визначати назву теми, кількість і перелік питань до кожного уроку залежно від умов організації освітнього процесу, пізнавальних можливостей школярів/школярок, класу та індивідуального підходу учительства до викладання.

У межах загальної річної кількості годин учитель/вчителька може самостійно визначати час для роботи над кожним розділом програми, але не порушуючи до того ж повноти завдань, визначених як результати і зміст навчально-пізнавальної діяльності

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС «ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ» (нормативна база)

– Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (схвалено Указом Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>

Завдання: «формування в учасників освітнього процесу гігієнічних навичок та засад здорового способу життя, зокрема звичок здорового харчування, фізичної активності, безпечної комунікації»

– Національний план заходів щодо неінфекційних захворювань для досягнення глобальних цілей сталого розвитку (затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 липня 2018 р. № 530-р)

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2018-%D1%80#Text>

Завдання: «формування освітніх матеріалів з питань пропагування здорового способу життя та профілактики неінфекційних захворювань у навчальних програмах»

ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС «ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ»

Типовим навчальним планом Типової освітньої програми для 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН від 19.02.2021 р. № 235, (далі – Типова освітня програма) для реалізації освітньої галузі СЗО рекомендовано 1,5 або 1 година на тиждень:

- 1,5 год на тиждень – для класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою (додаток 3 до Типової освітньої програми);
- 1 год на тиждень – для класів з навчанням мовою корінного народу або національної меншини поряд з державною мовою чи з навчанням українською мовою та вивченням мови корінного народу або національної меншини (додаток 4 до Типової освітньої програми).
- **Разом з тим, заклад освіти також може включити у навчальний план освітньої програми один із запропонованих Типовою освітньою програмою курсів морального спрямування: «Етика», «Вчимося жити разом», «Культура добросусідства», «Духовність і мораль в житті людини і суспільства».**
- Відтак можливі два варіанти реалізації соціальної і здоров'язберезувальної освітньої галузі в освітній програмі закладу освіти:
- перший варіант – у навчальний план включається інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» (1,5 год на тиждень);
- **другий варіант** – у навчальний план включається інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» (1 год на тиждень) у поєднанні з одним із навчальних курсів: «Етика», «Вчимося жити разом», «Культура добросусідства», «Духовність і мораль в житті людини і суспільства» (0,5 год на тиждень).

Порівняльний аналіз модельних навчальних програм «Здоров'я, безпека та добробут» 5-6 класи (інтегрований курс)

Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В.,
Хомич О.Л. (обсяг – 34 с.)

Гущина Н.І., Василяшко І.П.
(обсяг – 19 с.)

Мета інтегрованого курсу

Набуття учнівством знань, ставлень і умінь, сприятливих для здоров'я, безпеки, добробуту, успішної соціалізації та самореалізації особистості

Розвиток особистості учнів/учениць, яка здатна до самоусвідомлення, гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, дбає про безпеку, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного і суспільного добробуту

Завдання інтегрованого курсу

Сприйняття учнівством цінності життя і здоров'я та набуття ними ключових і наскрізних компетентностей

– виховання дбайливого та усвідомленого ставлення до особистого здоров'я, безпеки, добробуту, ціннісного ставлення до здорового способу життя;
– формування умінь визначати альтернативи і ризики, прогнозувати наслідки, ухвалювати рішення з користю для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я і добробуту;
– розвиток умінь вчитися, потреби самопізнання як засобу підвищення рівня добробуту і збереження здоров'я;
– сприяння індивідуальному розвитку підприємливих якостей та поведінки свідомого споживача

Структура змісту

5 клас

Вступ. Базові поняття. Розділ 1. Безпека на дорогах; Розділ 2. Уміння вчитися.; Розділ 3. Фізичне здоров'я; Розділ 4. Психічне і духовне здоров'я.; Розділ 5. Соціальне здоров'я; Розділ 6. Безпека в побуті та довкіллі.; Розділ 7. Раціональне використання ресурсів

6 клас

Вступ. Базові поняття. Розділ 1. Фізичне здоров'я; Розділ 2. Психічне і духовне здоров'я.; Розділ 3. Соціальне здоров'я; Розділ 4. Безпека в побуті та довкіллі; Розділ 6. Добробут

Змістові лінії:

1. Вступ.
2. Вчусь вчитися.
3. Моя безпека.
4. Моє здоров'я.
5. Мій добробут.
6. Я серед людей

Порівняльний аналіз модельних навчальних програм «Здоров'я, безпека та добробут» 5-6 класи (інтегрований курс)

Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В.,
Хомич О.Л. (обсяг – 34 с.)

Гущина Н.І., Василяшко І.П.
(обсяг – 19 с.)

Специфіка модельної навчальної програми

Визначено базові знання, на опанування яких спрямована програма. За рішенням закладу освіти навчання за інтегрованим курсом ЗБД може здійснюватися у пакеті з модельною програмою «Вчимося жити разом». Прикінцева частина містить рекомендації щодо оцінювання та ресурси для фахової підготовки і підвищення кваліфікації вчителів

У програмі окреслено види навчальної діяльності, які слід виконувати не лише у класі, а й удома з допомогою дорослих, позначено знаком «*». Зміст програми розкривається через навчальну - пізнавальну діяльність, через роботу з різними джерелами інформації, проектно-дослідну діяльність. Запропоновані орієнтовні проблемні питання для обговорення до деяких тем

Навчально-методичне забезпечення

«Здоров'я, безпека та добробут». Підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.) *Є сайт дистанційної освіти.*

ЕЛЕКТРОННА ВЕРСІЯ ПІДРУЧНИКА

- [Завантажити](#)
- ДОДАТКОВІ МАТЕРІАЛИ
- [Календарне планування \(0,5 год на тиждень\)](#)
- [Календарне планування \(1 год на тиждень\)](#)
- [Календарне планування \(1,5 год на тиждень\)](#)
- [Розробки уроків](#)
- [Сайт дистанційної освіти](#)

1. «Здоров'я, безпека та добробут» підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гущина Н.І., Василяшко І.П., за редакцією Бойченко Т.Є.)
Є цифровий додаток до підручника. З 1 вересня 2022 року доступ до сторінки здійснюється за персональним кодом.

[електронна версія підручника](#)

[календарне планування на 1 год. та 0,5 год навантаження на тиждень](#)

[цифровий додаток з медіатекою, корисними посиланнями, інтерактивними вправами, робочими аркушами для самостійної роботи учнів та учениць](#)

Для опанування педагогічними працівниками особливостей організації освітнього процесу за модульною навчальною програмою «Здоров'я, безпека та добробут». 5-6 класи (інтегрований курс)» авторів Гущина Н., Василяшко І. організовано навчальний [курс від Інституту педагогіки НАПН України за програмою підвищення кваліфікації «Здоров'я, безпека та добробут» в НУШ: іноваційні підходи»](#)

В освітній програмі зазначається перелік **модельних навчальних програм, та/або навчальних програм, затверджених педагогічною радою.**

Наказ МОН України від 12.07.2021 року № 795 «Про надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» модельним навчальним програмам для закладів загальної середньої освіти»

Спираючись на модельні навчальні програми, заклад освіти **може розробляти навчальні** програми предметів, інтегрованих курсів що мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. (Наказ МОН № 235 від 19 лютого 2021 року)

Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу освіти (Наказ МОН № 235 від 19 лютого 2021 року)

Навчальна програма може містити орієнтовні критерії з навчального предмета, які розробляються відповідно до загальних критеріїв оцінювання з урахуванням характеристик груп загальних результатів відповідної галузі (Наказ МОН № 289 від 01.04.2022 року)

модельна навчальна програма - документ, що визначає *орієнтовну послідовність* досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством;

навчальна програма - документ, що визначає *послідовність досягнення результатів* навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу), *опис його змісту та видів навчальної діяльності* учнів із *зазначенням орієнтовної кількості годин*, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти

(Ст 1. ЗУ «Про повну загальну середню освіту»)

Модельна навчальна програма із зазначенням у ній кількості годин не затверджується ПР

Навчальна програма , розроблена на основі медельної – затверджується ПР

В умовах Нової української школи орієнтирами для роботи є наступні документи:

Освітня програма
закладу освіти

Навчальна програма
вчителя

Типова освітня
програма

Модельна
навчальна програма

Державний стандарт
базової загальної
середньої освіти

Навчальна програма не має копіювати модельну: що спільного й різного в цих програмах

Часто навчальний заклад бере за основу певну модельну навчальну програму і вибудовує навчання, лише злегка адаптувавши її до своїх потреб. Про те, чому не можна так робити та як створити дійсно ефективну програму закладу освіти, говорили на Осінній школі творців сучасних освітніх матеріалів для нової української школи в межах Фінського проєкту підтримки реформи української школи "Навчаємося разом" + проєкту ЄС.

Розібратися у відмінностях між модельними та навчальними програмами допомагали заступник директора Команди підтримки реформ МОН України Роман Шиян і експертка цієї команди Ірина Старагіна.

Часто під час розроблення навчальних програм заклад бере за основу модельну програму, злегка адаптувавши її до своїх потреб. Проте це не зовсім правильно, оскільки такий підхід не враховує всіх переваг навчальних програм.

Експерти рекомендують насамперед звертатися до першоджерел – відповідних законів та стандартів, а вже в другу чергу брати до уваги модельні навчальні програми. Адже жодна модельна навчальна програма не має достатньо інформації для того, щоби створити дієву навчальну програму. Модельна програма мусить бути конкретизована в навчальній програмі.

Насамперед у модельних навчальних програмах не зазначається необхідна кількість годин на викладання тої чи іншої теми. Ба більше – лише вчитель розуміє, які теми треба викладати для повторення та закріплення вже пройденого, а які уроки будуть спрямовані на формування абсолютно нових знань та умінь.

Порівняльна характеристика модельної навчальної програми та навчальної програми вчителя:

Модельна навчальна програма		Навчальна програма вчителя
Визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів	Результати навчання	Деталізовано послідовність очікуваних результатів навчання учнів за темами
Орієнтовно визначає	Зміст навчання	Детально описує
Орієнтовно визначає види діяльності до розділу	Види навчальної діяльності	Описує види діяльності до кожної теми
Не зазначено	Кількість годин	Визначено для кожного розділу та теми відповідно до навантаження

АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Структура навчальної програми:

- **Титульна сторінка**
  - назва навчального закладу;
  - помітка про затвердження рішенням педагогічної ради;
  - на основі якої модельної програми складено;
  - назва програми;
  - укладачі навчальної програми.
- **Вступ**
  - мета та завдання курсу;
  - нормативно-правова база (Закон України «Про освіту», Закон України «Про повну загальну середню освіту», Державний стандарт базової середньої загальної освіти, освітня програма закладу освіти, модельна навчальна програма).
- **Змістовна частина**
  - навчальний план;
  - календарно-тематичне планування.
- **Оцінювання**
  - види та форми оцінювання (рівневе чи бальне);
  - критерії та шкала оцінювання;
  - має базуватись на відповідній нормативно-правовій базі (Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (наказ МОНУ від 01.04.2022 № 289); Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти (додаток № 2 до наказу МОНУ № 289); освітня програма закладу освіти; модельна навчальна програма).
- **Навчально-методичне забезпечення**
- **Матеріально-технічне забезпечення**
- **Література та інформаційні ресурси**
  - фахово-методична та науково-популярна література;
  - інтернет-ресурси та інші джерела, які вчитель використовує під час підготовки до уроку;
  - література та ресурси, що рекомендувані учням.

Шаблон створення навчальної програми

<https://docs.google.com/document/d/1GrhztnsxfNyQuE1CAHV4xNFLk8BZbkeq4vjppCmY1Vs/edit?usp=sharing>

Приклад навчальної програми

https://docs.google.com/document/d/14ANTeB3tcWNMTjR0m_0-ZPramikxobwIs7mQB-LNaOI/edit?usp=sharing

СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

1. Навчальна програма має містити опис результатів навчання учнів з інтегрованого курсу в обсязі не меншому, ніж встановлено відповідною модельною навчальною програмою. За потреби очікувані результати навчальної діяльності можна конкретизувати.
2. Потрібно зазначити кількість годин, необхідну для провадження послідовності досягнення результатів навчання учнів з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» за розділами (модулями) та темами.
3. Навчальна програма також може містити проблемні питання та визначати базові знання, окреслені в Державному стандарті базової середньої освіти (ядро знань освітньої галузі), на які буде акцентована увага під час вивчення певних тем.

Навчальна програма - документ, що визначає *послідовність досягнення результатів* навчання учнів з навчального предмета (інтегрованого курсу), *опис його змісту та видів навчальної діяльності учнів із зазначенням орієнтовної кількості годин*, необхідних на їх провадження, та затверджується педагогічною радою закладу освіти

(Ст 1. ЗУ «Про повну загальну середню освіту»)

Український інститут розвитку освіти пропонує ресурс «Конструктор навчальних програм»

https://www.youtube.com/watch?v=GViwspwawi0&ab_channel=%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%D1%96%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8

Сформовано інтерактивний чек-лист «Організація освітньої діяльності в 2022-2023 навчальному році» де є ресурси у підтримку педагога при складанні програми.

Методичний поради́к щодо конструювання компетентнісно орієнтованих завдань

Структурний елемент	Сутність, змістове наповнення	Можливі недоліки
Мотивація (стимул)	Практико-орієнтований зміст, ґрунтується на життєво важливих або цікавих для учня ситуаціях. Лаконічно (не більше трьох речень)	Використання надто спрощених, штучних ситуацій, далеких від життєвого досвіду учнів; постановка проблем, які емоційно не мотивують учня до виконання завдання; великий обсяг
Формулювання завдання	Починається з дієслова. Чіткість, однозначність, співвіднесення з критеріями оцінювання, відповідність віку учнів	Невідповідність початковій меті, віку учнів; складні за структурою речення, що ускладнюють сприйняття інформації; спрямованість на перевірку ЗУНів; завдання не передбачає діяльність
Ресурсне забезпечення	Алгоритм, інструкція, розгорнутий текст. Інтеграція використаних джерел 2-3 джерела). Використання прямої і опосередкованої інформації. Необхідний і достатній для отримання інформації	Занадто складні алгоритми, нечіткі інструкції щодо виконання завдання, нецікаві несучасні тексти, які не співвідносяться з життєвим досвідом учнів. Використання тільки прямої інформації; одне джерело. Інформації забагато або недостатньо. Невідповідність завданню
Форма представлення результатів (критерії). Оцінка	Модельні відповіді, бланки для оцінювання групової роботи тощо	Нечіткі критерії, невідповідність чинним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів з предмета

АЛГОРИТМ СТВОРЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ

---

1. З'ясувати вік (клас) учнів та тему, в межах якої планується використовувати компетентісно орієнтоване завдання.
2. Визначити ключову компетентність та її компонент, на який буде спрямоване завдання відповідно до навчальної програми предмета.
3. З'ясувати очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів, визначені навчальною програмою, на досягнення яких буде спрямоване компетентісно орієнтоване завдання.
4. Сформулювати проблему, яка матиме теоретичну або практичну значущість для учнів.
5. Сформулювати зміст завдання, який передбачає самостійну пошукову діяльність учнів.
6. Запропонувати можливі джерела інформації для виконання завдання.
7. Розробити критерії оцінювання / самооцінювання / взаємооцінювання результатів роботи.

ВЧИТЕЛЬ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ НАСТУПНИХ ПОЛОЖЕНЬ :

- учні мають говорити більше, ніж учитель;
- наголошувати на тому, що об'єднує, та на особливостях, якими учасники освітнього процесу цікаві одне одному;
- базуватися на особистому досвіді дитини й членів її родини;
- виокремлювати в кожній темі, у кожному занятті ціннісний і мотиваційний аспекти: дитина має розуміти, навіщо вона набуває певні знання, навички, емоції і як вона їх буде використовувати тут і зараз;
- не прагнути осягнути весь запропонований матеріал, а вибирати завдання за принципом «краще менше, та краще».
- урок варто розпочинати з ранкової зустрічі, дотримуючись методики її проведення, що, по-перше, сприятиме створенню психологічно комфортної атмосфери в класному колективі, формуванню в учнів мотивації до навчальної діяльності, по-друге, ранкова зустріч має пов'язуватись із темою заняття, плавно підводити дітей до певного навчального питання, компетентнісно орієнтованого завдання, яке необхідно виконати в процесі подальшої навчальної діяльності. А завершувати урок обов'язково потрібно проведенням рефлексії, підбиттям підсумків чого учні навчилися під час занять.
- учитель має сам постійно набувати нових знань з ІКТ та передавати учням позитивне ставлення до цифрових технологій, заохочуючи їх до творчого і критичного використання

Сучасний учитель має бути не тільки вчителем, але й освоювати нові ролі: фасилітатора, тьютора, модератора, новатора, ментора, коуча. Використовувати дослідницькі, творчі, проблемно-пошукові методи навчання, колективні, групові та індивідуальні форми організації діяльності, серед яких найбільшу увагу слід приділити груповій роботі учнів як можливості залучити до активної роботи усіх дітей

АКТИВНОСТІ УЧНІВ

**інтерактивні
вправи**

**практичні
роботи**

**розв'язання
ситуативних
завдань**

**проектна
діяльність**

дослідження

спостереження

моделювання

прогнозування

**робота з різними
джерелами
інформації**

**використання
цифрових
пристроїв**

- Щодо оцінювання знань учнів, то воно є в програмах «Етика» (Пометун О. та ін.) та «Вчимося жити разом» (Воронцова Т. та ін.), в програмах «Етика» (Ашортія Є. та ін.) та «Культура добросусідства» (Араджионі М. та ін.) немає, але якщо в Методичних рекомендаціях до програми «Культура добросусідства» оцінювання детально описано, то в «Етика» (Ашортія Є. та ін.) є лише загальне посилення на Держстандарт
- Оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти та результатів навчання на уроках етики, курсів морального чи духовно-морального спрямування має завжди бути позитивним. Доцільно використовувати формувальне оцінювання під час засвоєння матеріалу та для побіжної корекції, підсумкове оцінювання для підсумовування вивченого.
- Слід неухильно дотримуватись загальних засад оцінювання:
  - поважати учнів;
  - враховувати емоційний стан;
  - здійснювати індивідуальний підхід;
  - оцінювати діяльність, а не учня;
  - не протиставляти учнів один одному;
  - вмотивовувати оцінку;
  - коректно вказувати на недоліки;
  - вірити в потенціал учня;
  - створювати ситуацію успіху.

**Форма вивчення документації під час проведення
інституційного аудиту у закладах загальної середньої освіти**

Заклад загальної середньої освіти (назва)

Журнал реєстрації наказів, накази з основної діяльності			
Журнал реєстрації вхідних, вихідних та внутрішніх документів			
Напрямок 2. Система оцінювання результатів навчання учнів			
Вимога 2.1. Наявність системи оцінювання результатів навчання учнів, яка забезпечує справедливе, неупереджене, об'єктивне та добросовісне оцінювання			
Критерій 2.1.1. Учні отримують від педагогічних працівників інформацію про критерії, правила та процедури оцінювання результатів навчання			
<i>Індикатор 2.1.1.1. У закладі оприлюднено критерії, правила та процедури оцінювання результатів навчання учнів</i>			
Освітня програма			
Протоколи засідань педагогічної ради, накази з основної діяльності			

Наказ МОН № 289 від 01.04.2022 року

Орієнтовні критерії з кожного навчального предмета можуть міститися в навчальних програмах дисциплін і конкретизуються в освітній програмі закладу освіти.

Заклад освіти має право на вибір форм, змісту та способів оцінювання (рішення педагогічної ради)

На основі модельної та/або затвердженої педагогічною радою навчальної програми предмета вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу.

Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, зокрема з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів і поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя.

Встановлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу загальної середньої освіти міста, району чи області є неприпустимим.

КОРИСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ

НАЗВА	КОРОТКИЙ ОПИС	ПОСИЛАННЯ, QR-КОД
Портал превентивної освіти	Сервіс містить методичні розробки, які допоможуть провести цікавий урок, класну годину тощо. Зареєстровані читачі мають можливість завантажувати на свій комп'ютер матеріали інших користувачів, а також додавати на сайт власні розробки	http://autta.org.ua/
Flinga	Інтерактивна дошка, яка дозволяє легко створювати онлайн-середовища для спільної роботи. На вибір надаються два середовища: середовище мозкового штурму (Flinga Wall); спільна дошка (Flinga Whiteboard). Можна робити записи та ставити вподобайки	https://flinga.fi/tools
Linoit	Онлайн дошка, за допомогою якої створюються полотна, на які кріпляться стікери	http://linoit.com/home
FoxTools	Сайт, який допоможе згенерувати або прочитати QR-код	http://foxtools.ru/QR
Wordwall	Сервіс для створення інтерактивних і друкованих матеріалів. Інтерактивні вправи відтворюються на будь-якому пристрої, який має доступ до інтернету. Є можливість користуватися готовими шаблонами своїх колег	https://wordwall.net/
Kahoot	Сервіс для створення інтерактивних завдань. Дозволяє створювати тести, опитування, вікторини	https://kahoot.com/
Coggle	Сервіс для створення та спільного редагування ментальних карт. Підтримує використання зображень, індивідуальні кольорові схеми та можливість переглядати історію створення документа	https://coggle.it/
Crosswordlabs	Конструктор інтерактивних кросвордів з можливістю вбудовування в сайт або блог	https://crosswordlabs.com/
Mentimeter	Сервіс, який забезпечує миттєвий зворотний зв'язок від аудиторії. Його зручно використовувати для опитування як у режимі реального часу в аудиторії, так і віддалено. Він доступний і на мобільних пристроях, і в електронному середовищі	https://www.mentimeter.com

КОРИСНІ РЕСУРСИ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ

НАЗВА	КОРОТКИЙ ОПИС	ПОСИЛАННЯ, QR-КОД
BetterMe: Тренер здоров'я	<p>Додаток для підтримки фізичного здоров'я. Компанія «Better Me» надала українцям безкоштовний доступ. Тренування охоплюють різні види фітнесу, танців, прогулянки, йогу, бокс, пілатес, біг тощо. Є окремі тренування для різних категорій людей.</p> <p>З'явився новий розділ із руханками для дітей дошкільного та шкільного віку. Матеріали для дітей надані Міністерством освіти та науки України.</p> <p>Додаток також пропонує персоналізовані програми харчування з можливістю вибору типу дієти, калоражу тощо. Також доступні навчальні курси з основ правильного харчування.</p> <p>Додаток рекомендується використовувати на онлайн-уроки під керівництвом педагога</p>	<p>https://play.google.com/store/apps/details?id=com.gen.workoutme&hl=ru&gl=US</p>
Калькулятори фітнесу і здоров'я	<p>Сервіс пропонує різні калькулятори набору ваги, калорій, індексу маси тіла тощо</p>	<p>https://uk.calcprofi.com/kal_kulyator-vahy.html</p>
Калькулятор норми води	<p>Сервіс пропонує калькулятори, які враховують рекомендації ВООЗ, що допомагають кожній людині визначити необхідну для себе норму рідини на основі одного або кількох показників</p>	<p>https://waterclub.od.ua/ua/s_kolko-nuzhno-pit-vody-v-den-kalkulyator-normy-vody/</p>

Використання інструментів формування оцінювання з використанням ІКТ

Самооцінювання, взаємооцінювання засобами чек-листів
(розглянуто сервіси Google Keep та Canva)

Співпраця в команді під час роботи над проектом

- Спланувати роботу перед виконанням завдання
- Відповідально ставитися до виконання своєї ролі в групі
- Брати участь у прийнятті спільних рішень під час роботи над проектом
- Допомогати за потреби іншим учасникам групи
- Надавати доброзичливі і конструктивні поради щодо вдосконалення процесу та результату
- Бути готовим описати власну діяльність у колективному проекті
- Бути готовим до представлення колективного проекту

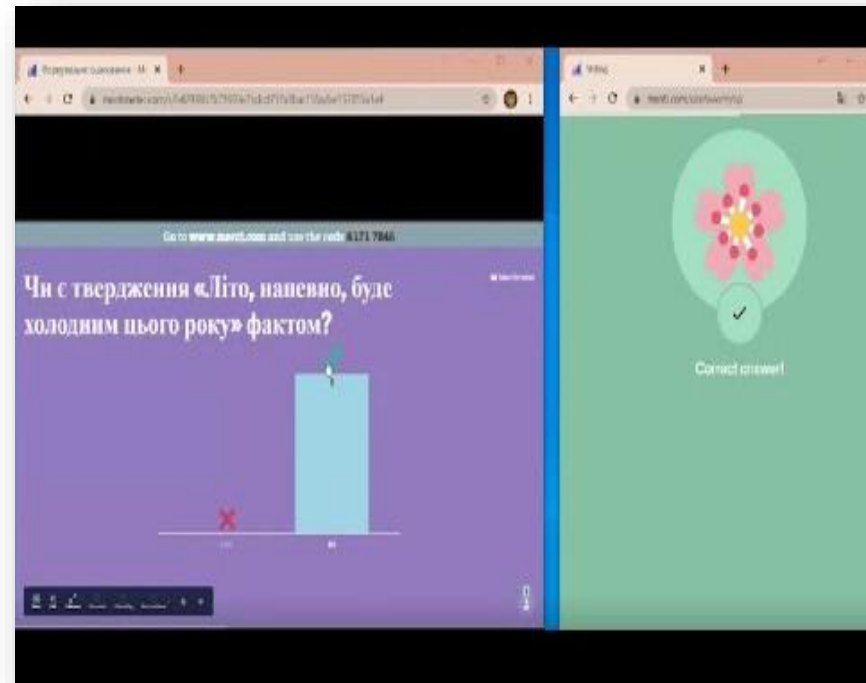
Створення вправ на learningapps.org.

На ресурсі доступні вправи «Знайди пару», «Вільна текстова відповідь», «Вікторина», «Заповни пропуски», «Таблиця відповідностей», «Числова пряма», «Класифікація», «Кросворд» та інше. Інші ресурси для створення вікторин, інтерактивних презентацій kahoot.com, plickers.com, quizalize.com, classtime.com, <https://wordwall.net/uk>.

Інструменти формувального оцінювання «Тестування», «Доповни думку»,
«Шкала Лайкерта», «Шкала самооцінювання»
на ресурсі для створення інтерактивних презентацій [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com),
альтернативні - nearpod.com, edpuzzle.com

ЗАВДАННЯ

1 проаналізуємо методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції НУШ

2

ознайомимось із формувальним оцінюванням

3

розглянемо шляхи використання інструментів формувального оцінювання в базовій освіті, зокрема з використанням ІКТ

Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі / 5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» https://znayshov.com/FR/9154/Metod_5kl_NUSH.docx

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

інтерактивне оцінювання щоденного особистісного поступу здобувача освіти, що дає змогу відстежувати рівень сформованих компетентностей, навчальний досвід і відповідно корегувати освітній процес

ОРІЄНТИР ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020р.

Лист МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021р. «Методичні рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах закладів загальної середньої освіти за Державним стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Metodychni-rekomendatsiyi-pilotnym-shkolam.pdf>

Наказ МОН України №289 від 01.04.2022 р. «Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»

Наказ «Про внесення змін у додатки до наказу Державної служби якості освіти України №01-11/25 від 29.03.2021 р. «Про забезпечення проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти» №01-11/58 від 08.09.2021р.

Оцінювання

Формувальне оцінювання – інструмент побудови індивідуальної траєкторії навчання

Традиційне оцінювання

- Оцінювання знань з предмета
- Оцінювання вчителем

Формувальне оцінювання

- Оцінювання учнями, самооцінювання
- Оцінювання методом проектів
- Оцінювання самостійності, співробітництва
- Отримання більш повної картини навчання

Порівняльна характеристика традиційного підсумкового та проміжного формувального оцінювання

КРИТЕРІЇ ПОРІВНЯННЯ	ТРАДИЦІЙНЕ ПІДСУМКОВЕ	ФОРМУВАЛЬНЕ
Основний суб'єкт оцінювання	Учитель (домінує зовнішня оцінка)	Учень (домінує внутрішня оцінка)
Об'єкт оцінювання	Знання, уміння і навички	Складники компетентності + конкретні дії учня
Форма оцінювання	Бальне	Вербальне, описове
Характер оцінювання	Підсумкове (орієнтоване на оцінювання кінцевого результату); узагальнене	Процесуальне; індивідуалізоване
Основний вид контролю	Підсумковий (тематичний, семестровий, річний)	Поточний (оцінювання за принципом «тут і зараз»)
Особливості оцінювання як дії	Моносуб'єктність дії	Полісуб'єктність дії (взаємодія)
Цільове призначення	Оцінювання навчання	Оцінювання для навчання
Спрямованість оцінювання	Ретроспективне оцінювання	Перспективне оцінювання

Формувальне оцінювання

Алгоритм дій вчителя:

01

Формування зрозумілих для учнів навчальних цілей

02

Ознайомлення з критеріями оцінювання

03

Створення ефективного зворотнього зв'язку

04

Розвиток уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія)

05

Корегування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання

НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Перед початком роботи

- Виявити потреби учнів;
- Оцінити володіння учнями навчальним матеріалом;
- Виявити інтереси кожного учня;
- Визначити мету

У процесі роботи

- Заохотити до самостійності та взаємодії;
- Здійснити моніторинг прогресу;
- Перевіряти розуміння;
- Мотивувати

Формувальне оцінювання

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАДАЄ МОЖЛИВІСТЬ

Для вчителя

- чітко сформулювати освітній результат, який потрібно отримати та оцінити в кожному конкретному випадку, та організувати відповідно до цього свою роботу;
- зробити учня суб'єктом освітньої та оцінювальної діяльності

Для учня

- вчитися на помилках;
- зрозуміти, що є важливим, а що другорядним;
- зрозуміти, що в них виходить – є успіхи;
- визначити, чого вони не знають;
- визначити, чого вони не вміють робити

Таксономія навчальних цілей і результатів Бенджаміна Блума

Рівні навчальних результатів	Учень/учениця
Знання	Відтворює вивчене: факти, поняття, терміни та теорії
Розуміння	Пояснює ідеї та поняття, розпізнає та «перекладає» інформацію (іншими словами, іншою мовою, зображенням і т. д.), встановлює сенс інформації
Застосування	Використовує в новому контексті засвоєні знання, теорії без зовнішньої підказки, у життєвій ситуації
Аналіз	Розділяє інформацію (об'єкт) на окремі складники, порівнює їх, встановлює зв'язки, логіку, визначає структуру
Оцінювання	Формулює кількісні або якісні оцінки, оцінювальні судження щодо значення, ефективності, вчинків людей, концепцій...
Синтез /створення	Творчо поєднує частини або елементи у нове ціле

ЗАВДАННЯ УЧНЯМ

- Презентувати книгу, яка їм найбільше сподобалася.
- Вказати причини вибору книги.
- Проаналізувати вчинки героїв.
- Розповісти, що вони засуджують, які емоції у них викликали різні ситуації тощо.

ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ ЦІ ВИСЛОВЛЮВАННЯ
ФОРМАМИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ?!

МОЛОДЕЦЬ!

НАЙКРАЩА РОБОТА!

СТАРАЙСЯ, У ТЕБЕ ВСЕ ВИЙДЕ...

ПРАЦЮЄШ НЕ В ПОВНУ СИЛУ!

ЕФЕКТИВНИЙ ЗВОРОТНІЙ ЗВ'ЯЗОК

Сильні сторони

- Ти можеш...
- Те, як ти читаєш, говорить мені про те, що...
- Ти міркуєш правильно, послідовно...
- Те, що ти дуже гарно зробив...

Що потрібно покращити?

- Уважно прочитай завдання, сконцентруйся на тому, що потрібно виконати...
- Як ти думаєш, що ти можеш зробити, щоб...
- Тобі потрібен ще один...
- Ще один момент, який потрібно покращити...

Наступні кроки (прийоми для покращення)

- Як би ти вчинив...
- Можливо, тобі потрібно спробувати...
- Твоїм наступник кроком може бути...
- Ти можеш використовувати...

ІНСТРУМЕНТИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

- *Лист МОН України №4.5/2303-21 від 06.08.2021р.
«Методичні рекомендації щодо особливостей організації
освітнього процесу у першому (адаптивному) циклі/5 класах
закладів загальної середньої освіти за Державним
стандартом базової середньої освіти в умовах реалізації
концепції «Нова українська школа». [https://nus.org.ua/wp-
content/uploads/2021/08/Metodychni-rekomendatsiyi-pilotnym-
shkolam.pdf](https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Metodychni-rekomendatsiyi-pilotnym-shkolam.pdf)*

ПЕРЕЛІК ІНСТРУМЕНТІВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

- Аналіз портфоліо
- Відповідь хором
- Візьми і передай
- Внутрішнє/зовнішнє
- Візьми і передай
- Газетний заголовок
- Гра в кубик
- Доповни думку
- Есе «Хвилинка»
- Запис у журнал
- Записні книжки учнів
- Збір ідей
- З-Х-В та ЗХВ+
- Картка на вихід
карта
- Лідер за номером
- Найплутаніший (або найясніший) момент
- Перевірка неправильного розуміння
- Перефразування
- Підбиття підсумків
- Підказка за аналогією
- Підсумок А-Б-В
- Самооцінювання
- Семінар за Сократом
- Шкала Лайкерта
- Трикутна призма (червоний, жовтий, зелений)
- Хрестики-нулики

Самооцінювання та взаємооцінювання здобувачів освіти

САМООЦІНЮВАННЯ –

один з видів оціночної діяльності, пов'язаний не з виставленням собі оцінок, а з процедурою оцінювання, найменше пов'язане з балами

Таблиця/самооцінювання

Прізвище, ім'я учня		
Перевірка знань	Початок уроку	Кінець уроку
Знаю все		
Знаю майже все		
Знаю мало		
Нічого не знаю		

ВЗАЄМООЦІНЮВАННЯ -

відзначення сильних і слабких сторін інших робіт і, таким чином, аналіз власного прогресу

Я знаю, що таке степінь числа	
Я знаю як називається другий і третій степінь числа	
Я можу порахувати число в другому і третьому степені	
Я пам'ятаю порядок дій у прикладах зі степенями	
Я можу навести приклади величин, одиниці вимірювання яких, записуються за допомогою другого і третього степеня	
Я вмію правильно читати записи зі степенем	
Я знаходжу значення виразів, які містять степінь	

Дата _____ Прізвище _____

	Як я працював на уроці	Оцінка
1	Я повторив раніше вивчений матеріал.	
2	Я висловлював нові ідеї.	
3	Я плідно працював у групі, у парі, виконував справи.	
4	Зможу скласти узагальнюючу розповідь із наведенням прикладів	
5	Настрій на уроці	

Використання методик самооцінювання та взаємооцінювання учнів під час проведення навчального заняття свідчить про високий рівень педагогічної діяльності вчителя

Бланк оцінювання навчальних досягнень

Прізвище, ім'я _____

<i>Завдання</i>	<i>Бал</i>
Виконання домашнього завдання	
Виконання інтерактивної вправи	
Робота в групі (завдання 1)	
Робота в групі (завдання 2)	
Усього	

Виконання домашнього завдання:

- 3 – я виконав(-ла) усі завдання домашньої роботи правильно
- 2 – я виконав(-ла) усі завдання, але допущено незначні помилки
- 1 – у домашній роботі я виконав(-ла) половину завдань і без помилок
- 0 – у домашній роботі я виконав(-ла) лише частину завдань, маю помилки або не виконав(-ла) домашнього завдання

Виконання інтерактивної вправи

- 3 – я виконав(-ла) усі завдання вправи правильно
- 2 – я виконав(-ла) більше, ніж половину усіх завдань вправи правильно
- 1 – я виконав(-ла) менше, ніж половину усіх завдань вправи правильно
- 0 – я не виконував(-ла) завдання вправи

Робота в групі (завдання 1):

- 3 – учень (учениця) активно працював(-ла) у групі та висловлював(-ла) пропозиції, які враховувала група
- 2 – учень (учениця) працював(-ла) у групі разом з усіма, обговорював(-ла) пропозиції інших учасників групи
- 1 – учень (учениця) погоджувався(-лася) із пропозиціями інших членів групи та виконував(-ла) усі потрібні дії
- 0 – учень (учениця) спостерігав(-ла) за роботою групи, не заважав(-ла) і не допомагав(-ла)

Робота в групі (завдання 2):

- 3 – учень (учениця) активно працював(-ла) у групі та висловлював(-ла) пропозиції, які враховувала група
- 2 – учень (учениця) працював(-ла) у групі разом з усіма, обговорював(-ла) пропозиції інших учасників групи
- 1 – учень (учениця) погоджувався(-лася) із пропозиціями інших членів групи та виконував(-ла) усі потрібні дії
- 0 – учень (учениця) спостерігав(-ла) за роботою групи, не заважав(-ла) і не допомагав(-ла)

Додаток 1
до методичних рекомендацій
щодо оцінювання
навчальних досягнень учнів
5-6 класів, які здобувають
освіту відповідно до нового
Державного стандарту
базової середньої освіти

(назва школи / загальної середньої освіти)

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ

учня / учениці _____ класу

напрямки та ін в учня / учениці

_____ навчальний рік

Характеристика навчальної діяльності*	Стан сформованості (сформовано/формується)
виявляє інтерес до навчання	
виявляє розуміння прочитаного	
висловлює власну думку	
критично та системно мислить	
логічно обґрунтовує власну позицію	
діє творчо	
виявляє ініціативу в процесі навчання	
конструктивно керує емоціями	
оцінює ризики	
самостійно приймає рішення	
розв'язує проблеми	
співпрацює з іншими	

Наказ МОН України №289 від 01.04.2022 р. «Рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»

Характеристика результатів навчальної діяльності

Навчальний предмет / інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Українська мова	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Українська література	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Зарубіжна література	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			
	Загальна оцінка результатів навчання**			
Інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)	Сприймає усну інформацію на слух / Аудіювання			
	Усно взаємодіє та висловлюється / Говоріння			
	Сприймає письмові тексти / Читання			
	Письмово взаємодіє та висловлюється / Письмо			

**Узагальнена таблиця критеріїв, індикаторів та інструментарію для оцінювання
 освітніх і управлінських процесів закладу загальної середньої освіти та внутрішньої системи забезпечення якості освіти**

Критерії оцінювання	Індикатори оцінювання	Методи збору інформації	Інструментарій, що буде використано для оцінювання	Результати спостережень, вивчень та опитувань
1	2	3	4	5
Напрямок 3. Педагогічна діяльність педагогічних працівників закладу освіти				
Вимога 3.1. Ефективність планування педагогічними працівниками своєї діяльності, використання сучасних освітніх підходів до організації освітнього процесу з метою формування ключових компетентностей учнів				
3.1.1. Педагогічні працівники планують свою діяльність, аналізують її результативність	3.1.1.1. Частка педагогічних працівників, які використовують календарно-тематичне планування, що відповідає освітній програмі та річному навчальному плану закладу освіти, і коригують його у разі потреби	3.1.1.1. Спостереження. Опитування (анкетування педагогічних працівників, самоаналіз вчителями власної педагогічної діяльності)	1. Форма вивчення педагогічної діяльності (Р. III. питання 1 - 6). 2. Анкета для педагогічних працівників (п. 5)	

Додаток 2

до методичних рекомендацій
щодо оцінювання навчальних
досягнень учнів 5-6 класів, які
здобувають освіту відповідно до
нового Державного стандарту
базової середньої освіти

**Загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5-6 класів,
які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту
базової середньої освіти**

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
I. Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію
	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією

IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має глибокі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення

*Наказ МОН України №289 від 01.04.2022 р. «Рекомендації
щодо оцінювання навчальних досягнень учнів
5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового
Державного стандарту базової середньої освіти»*

ПІДСУМКОВЕ (СУМАТИВНЕ) ОЦІНЮВАННЯ

Усні та письмові індивідуальні
контрольні роботи

Тематичне (рубіжне) оцінювання

Семестрове оцінювання

Річне оцінювання

Форми та способи підсумкового оцінювання:

Тематичне оцінювання
здійснюється
за системою оцінювання,
визначеною законодавством

Пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета.

Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються.

Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності протягом семестру та динаміки особистих навчальних досягнень учня/учениці.

Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим !

Семестровий контроль

Перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу

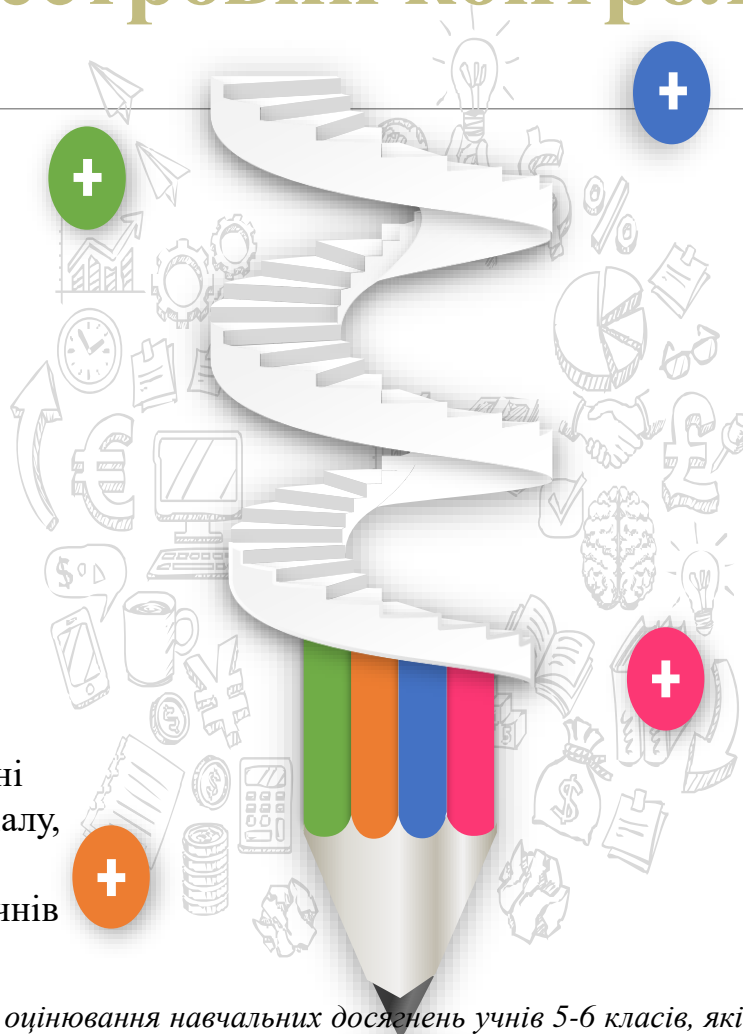
в обов'язі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок

Завдання складаються на основі програми

- охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу,
- розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів

Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо

Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів

Форми та способи підсумкового оцінювання:

ПІДСУМКОВЕ (СУМАТИВНЕ) ОЦІНЮВАННЯ

Усні та письмові індивідуальні контрольні роботи

Тематичне (рубіжне) оцінювання

Семестрове оцінювання

Річне оцінювання

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у Свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку

Навчання учнів здійснюється відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- ✓ Усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);
  - ✓ Письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних, контрольних робіт; тестування; організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами...);
  - ✓ Цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
  - ✓ Практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, робота з біологічними об'єктами, хімічними речовинами...);
- У рамках академічної свободи педагогічні працівники закладу освіти здійснюють вибір форм, змісту та способу оцінювання залежно від дидактичної мети

Оцінювання навчальних досягнень учнів з математики здійснюється відповідно до системи оцінювання, затвердженої в освітній програмі закладу освіти. Це може бути поточне формувальне оцінювання (оцінювання для навчання) та підсумкове оцінювання (семестрове, річне).

Поточне формувальне оцінювання здійснюють з метою допомогти учням усвідомити способи досягнення кращих результатів навчання. Підсумкове оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання.

Оцінювання має бути зорієнтованим на компетентності та наскрізні вміння, передбачені навчальною програмою.

Перевірку зошитів (аналіз відповідних результатів навчальної діяльності) учнів доцільно розглядати як елемент поточного формувального оцінювання, як механізм надання учням письмового зворотного зв'язку.

Оцінка учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі та його батькам.

Сучасний учитель – компетентний, творчий, гнучкий, умотивований, харизматичний, готовий самовдосконалюватися.

Для цього важливо:

Наважитися. Не боятися зробити рішучий крок, не можна переступити провалля кількома маленькими кроками. Потрібно зважитися на зміни.

Аналізувати. Постійно визначати сучасність, актуальність, практичну зорієнтованість, ефективність завдань та організації діяльності тощо.

Створювати. Чужий досвід як одяг з чужого плеча. Звертати увагу на унікальний досвід колег, але самостійно створювати власний.

Обдумувати. Керуватися здоровим глуздом, а не принципом «А я ще й так можу».

Спробувати. Можливо, вдасться не з першого разу, адже не помиляється той, хто нічого не робить.

Вірити в можливість учнів і учні повірять в себе.

A wide-angle photograph of a sunflower field. The sunflowers are in full bloom, with bright yellow petals and dark brown centers. They stretch across the entire foreground and middle ground to a flat horizon line. The sky above is a deep blue, filled with large, fluffy white cumulus clouds. The overall scene is bright and cheerful.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!